

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 11

83. ÅRGANG

12. JUNI

1971

I DAG: APOSTOLISK BREV

(Side 171)

VEGG I VEGG

Undertegnede var nylig på et møte med en gruppe nye landsmenn i Oslo, fremmedarbeidere, immigranter og flyktninger. Jeg ble kjent med flere, og jeg innbiller meg at jeg lærte noe:

I en samtale med en av «de fremmede» kom jeg i skade for å kritisere ham mildt for at gruppen fremdeles ikke hadde særlig kontakt med norske katolikker (eller med det norske samfunn som helhet). Jeg klandret ham kanskje for at de ikke blandet seg mer med omgivelsene, de hadde slått seg ned her og skal antagelig leve en del av sine liv her.

Vedkommende tenkte seg litt om, så sa han rolig, uten voldsom bitterhet, men slik som man beretter om fakta:

— Jeg har vært her i landet i tolv, tretten år. Jeg har fast arbeide, jeg skikker meg, såvidt jeg vet, bra. Men jeg har ennå til gode en eneste gang på disse årene å bli invitert i et norsk hjem. Forstår De?

Og så var det altså min tur til å bli stille.

Ser man det i Kirkens synsvinkel, har innvandringen til Norge av små og større grupper av katolikker i disse årene, styrket oss på flere måter. Og på annet vis avslørt i hvor stor grad vi er oss selv nok, selv i denne tiden.

På den ene siden har disse familiene som har kommet gitt flere av oss en direkte mulighet til å komme i kontakt med andre katolske problemer enn våre hjemlige, hvilket alltid er sunt. De lærer oss noe om dette med enhet i mangfoldet. De bryter litt av vår isolasjon bare ved det at de er her. De har dessuten blitt en effektiv liten del

av landets arbeidsliv, og de har lært oss, eller kunne ha lært oss, noe om det å være trofaste mot Kirken under alle omskiftelser.

På minussiden står dette, at norske katolikker, etter min mening, oppfører seg som om disse menneskene ikke eksisterer.

Vi er tilsynelatende så opptatt av oss selv at vi stort sett ikke registrerer at den katolske kirke i Norge i dag er noe mer enn det vante. Vegg i vegg med oss faktisk bor medlemmer av den verdenskirke som vi tilhører og teoretisk ærer og akter.

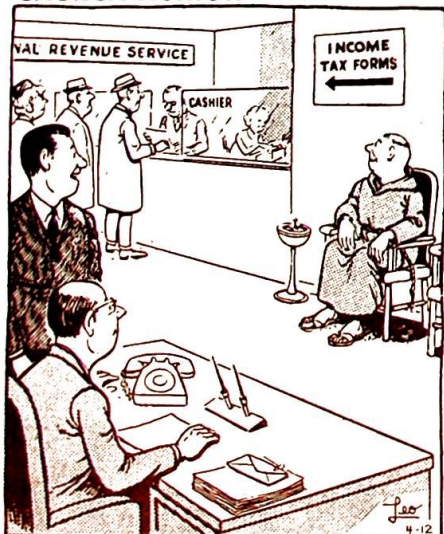
Vi rekker sjelden en hånd til dem, ja, vi skjenker dem vanligvis ikke en tanke. Det som gjøres sørger flyktningeprester og Caritas-organisasjonen for, fra uke til uke. Men det er dumt å tro at dette fritar oss andre for plikter i denne saken. Det er nemlig vår plikt å forsøke å bryte gjennom sprogveskneligheter og mange andre slags vanskeligheter og vise oss som disse folkenes virkelige trosfeller.

Og hvis vi gjorde et forsøk, ville vi selv tjene mest på det kanskje.

Jeg oppfordrer derfor prester og legfolk som har kontakt med disse gruppene her i landet om å skrive til ST. OLAVs redaksjon om dem, om deres samhold og om deres isolasjon. Kanskje til slutt også gode, men akk så travle norskfødte katolikker ville stoppe opp et øyeblikk og tenke over dette.

Det er nemlig svært ukatolsk å overse sine trosfeller på den måten vi gjør. A. R.

CHURCH HUMOR

"He comes in here every year about this time to renew his vow of poverty."

Tegning fra en katolsk avis i USA: munken på skattekontoret. Og den ene funksjonæren sier stille til den andre: «Han kommer hit hvert år når det er på den tiden han skal fornye sitt fattigdoms-løfte.»

FRA BISPEDØMMET

Pastor Erik W. Strøm vil fra og med 19. juni i år på egen anmodning være løst fra sitt verv som konstituert sogneprest for St. Petrus' Menighet i Halden. Pastor Strøm har envidere søkt om dispensasjon fra sine ordinasjonsforpliktelser.

Pater Albert Castricum, O.F.M. vil fra og med 29. august i år være løst fra sitt verv som sogneprest for St. Hallvard Menighet i Oslo. Han vil den påfølgende 5. september bli innsatt som sogneprest for St. Petrus' Menighet i Halden.

Pater Arno Gerritsma, O.F.M. vil den 29. august i år innsettes som sogneprest for St. Hallvard Menighet i Oslo.

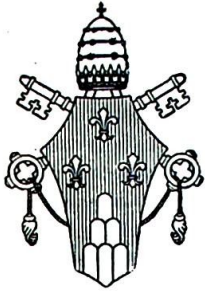
Gitt i Oslo, 9. juni 1971.

† John W. Gran
Biskop

SOMMERNUMMER

ST. OLAV's sommernummer kommer i slutten av denne måneden, datert den 26. juni. Nummeret blir på 20 sider.

APOSTOLISK BREV

APOSTOLIC LETTER
OF HIS HOLINESS POPE

PAULUS PP. VI

TO CARDINAL
MAURICE ROY

PRESIDENT
OF THE COUNCIL
OF THE LAITY
AND OF THE
PONTIFICAL COMMISSION
JUSTICE AND PEACE

ON THE OCCASION
OF THE EIGHTIETH
ANNIVERSARY
OF THE ENCYCLICAL
"RERUM NOVARUM"

I anledning 80-årsjubileet for utsendelsen av pave Leo XIII.s encyklika *Rerum Novarum*, offentliggjorde Vatikanet den 14. mai et Apostolisk Brev fra pave Paul VI til presidenten for den pavelige kommisjon for Rettferdighet og Fred og for Legmannsrådet, kardinal Maurice Roy. I brevet, som altså ikke selv er en encyklika, gir paven en fremstilling av den katolske kirkes sosiallære og drøfter en hel del av dagens brennende samfunnspolitiske problemer.

Paven sier i sin innledning blant annet følgende:

(OCTOGESIMA ADVENIENS)

— Kristne i dag befinner seg, frivillig eller tvunget, under høyst forskjellige forhold og betingelser, alt etter den kultur og de sosiale og politiske forhold de lever under. Enkelte steder må de holde seg tause, betraktes med mistenksomhet og er uten frihet i et totalitært samfunn. Andre steder er de bare en svak minoritet hvis røst såvidt høres. I andre nasjoner, hvor Kirkens plass anerkjennes føler de virkningen av de kriser som ryster samfunnet rundt dem. Noen av Kirkens medlemmer fristes av radikale løsninger og volds-tanker som de tror kan gi en lykkeligere løsning. Og samtidig er det andre mennesker som ikke er klar over de nåværende urettferdige forhold og bestreber seg på å bevare og forlenge den eksisterende situasjon og atter andre som lar seg forlede av revolusjonære ideologier som lover dem et blendverk, en endelig, bedre verden.

Paven sier at han, stilt overfor så høyst forskjellige forhold og varierende situasjoner, vanskelig kan legge frem en løsning med universell gyldighet. Det er ikke hans plan eller ønske med dette brevet. Men:

— Det kristne fellesskap må objektivt analysere den situasjon som gjelder i deres land... i lys av Evangeliets eviggyldige ord. De må forme sine tanker, sitt omdømme og sin handling etter Kirkens sosiallære. Denne lære har blitt utarbeidet i historiens lys, særlig i industrialiseringens tid etter pave Leo XIII historiske budskap... Det er disse kristnes oppgave, med Den Hellige Ånds hjelp, i enhet med sine biskoper som har ansvaret og i dialog med andre kristne brødre og med alle av god vilje å finne frem til de avgjørelser og den innsats som er nødvendig for å få gjennomført de sosiale, politiske og økonomiske forandringer man nå i mange tilfeller ser er tvingende nødvendige. I arbeidet med å finne frem til

disse former for en forandring, må kristne først og fremst fornye sin tillit til styrken og den spesielle karakter Evangeliets krav har. Evangeliet er ikke avlegs fordi det ble talt, skrevet og levd i en annen sosial og kulturell sammenheng. Dets inspirasjon, beriket av en levende kristen tradisjon i århundrenes løp, vil alltid være ny... når det gjelder å fremme samfunnets liv. Det må imidlertid ikke brukes til inntekt for bestemte tidsbundne valgmuligheter til fortregelse for dets universelle, evige budskap.

Paven sier at Kirken i dagens situasjon med den herskende uro og usikkerhet har et budskap. Siden den tid da *Rerum Novarum* kraftig og bydende fordømte skandalen med de forhold datidens industriarbeidere måtte leve og arbeide under, har den historiske utvikling ført til at man har rettet oppmerksomheten også mot andre dimensjoner av begrepet sosial rettferdighet. Encyklikaene *Quadragesimo Anno* (1931) og *Mater et Magistra* (1961) gjorde oppmerksom på dette. Det siste Konsil pekte nøye ut de samme dimensjoner i den pastorale konstitusjon *Gaudium et Spes*. Selv, sier pave Paul, har han fortsatt denne tankerekke i sin egen encyklika *Populorum Progressio*: En fornyet bevissthet om de krav Evangeliet stiller, gjør det til Kirkens plikt å stille seg i alles tjeneste, hjelpe dem til å se sine alvorlige problemer og hele deres omfang og å overbevise dem om at solidaritet i handling ved dette vendepunkt i menneskenes historie er helt nødvendig.

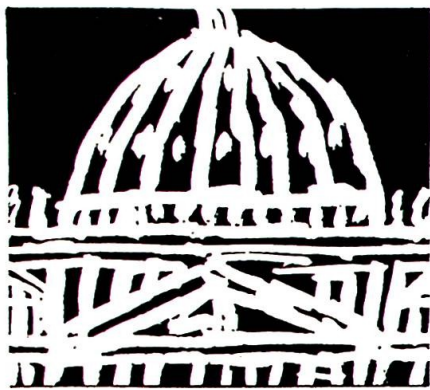
Paven legger til at det blir en oppgave for den kommende Bispesynode i Roma i høst å studere i detalj Kirkens misjon i verden i dag, stilt overfor de alvorlige spørsmål som reises om rettferdigheten.

I den første hoveddel av sin skrivelse drøfter så paven nye sosiale problemer i dagens verden: urbaniseringen, (Forts. neste side)

APOSTOLISK...

(Forts. fra forrige side)

de kristne i byene, ungdommen, kvinnes stilling, arbeiderne, diskriminering, retten til å utvandre, sysselsettingen, de sosiale kommunikasjonsmidlene og miljøspørsmålene. Her som i den foregående tekst bygger redaksjonen i sitt utdrag og i sin oversettelse på den engelske teksten av brevet.

URBANISERINGEN: Paven peker på hvordan den stadige og voldsomme utvikling av bysamfunn skaper nye sosiale vanskeligheter som må løses. Arbeidsløshet, ulike forhold i forskjellige industrigrener, overføring til annet arbeide osv. er deler av dette. Ubegrenset konkurranse og moderne reklame sender stadig ut nye produkter og kjemper for å tiltrekke seg forbrukere, mens eldre industriforetagender blir skjøvet vekk som unyttige. Selv om man i meget store områder ikke klarer å dekke menneskenes primære behov, skapes sinnrikt nye behov for overflødhetsartikler. Man kan med rette spørre seg selv om ikke mennesket til tross for alle sine erobringer nå vender resultatene mot seg selv. Blir mennesket en slave av de ting det har lavet?

KRISTNE I BYENE: Paven spør: Er ikke den urbane sivilisasjon som følger industrien, en virkelig utfordring til menneskenes klokskap, til deres evne til organisering og til deres forutseenhet? Urbaniseringen skaker og truer vanlige livsformer og samlivsformer, familien, naboskapet og rammen for det kristne samhold. Mennesket erfarer en ny ensomhet, ikke lenger på grunn av en fiendtlig natur, men i en anonym menneskemasse som er rundt det og i hvilken mennesket føler seg som en fremmed. Urbaniseringen, uten tvil et trinn i utviklingen man ikke kan stoppe, stiller

mennesket overfor vanskelige problemer. Hvordan skal mennesket mestre veksten av disse veldige bysamfunn, ordne og organisere dem og få dem til å virke til alles beste?

Nye proletariat blir født i disse samfunn. Av og til slår de seg ned midt i byene, i området som de rike har forlatt, andre ganger bor de i utkantene, i belter av elendighet som en stille protest mot sløsing og luksusen innenfor. Istedenfor å begunstige brorskap og felles hjelp, gir byene impulser til diskriminering og likegyldighet. I dem foregår nye former for utbytting og undertrykkelse hvorved noen mennesker spekulerer i andres behov og nød og beriker seg på det med utilstedelige inntekter. Bak fasadene skjuler elendighet seg og selv ikke de nærmeste naboer kjenner til det. Og hvor den menneskelige verdighet går til bunns lever forbrytelsener, narkotikamisbruk og erotikk.

Det er et faktum at det er den svakeste som blir offer for de umenneskelige leveforhold, sier paven. Dårlike boligforhold for arbeidsmennesker umuliggjør et minimum av privatliv. Unge par venter forgjeves på å få en anstendig leilighet til en pris de kan klare, de mister håpet og deres forhold til hverandre kan bli truet. Unge flykter ut av trange hjem og søker erstatninger og fellesskap i gatene. Det er en alvorlig plikt for de ansvarlige til å forsøke å mestre denne prosess og gi den en ny retning.

Det er tvingende behov for å gjen-skape i gatene, i naboskapet og i de sammentrengte boligene et sosialt mønster hvori mennesket kan utvikle sin personlighet. Det må opprettes forskjellige sentre i samfunnet og i sognet hvor de enkelte individer kan komme ut av sin isolasjon og danne nye medmenneskelige forhold.

Kristne må ta del i oppgaven med å gjøre byene til steder hvor mennesker kan leve under verdigere forhold. Det er nødvendig å ta ansvar for den felles fremtid, å få til en ekte sosial rettferdighet og å bringe et budskap av håp. Kristne som er klar over dette nye ansvar må ikke tape motet stilt over det enorme og ukjente samfunn.

Efter kortere erklæringer om ungdommen og de nåværende generasjonsmotsetninger og om kvinnens rolle, tar pave Paul opp arbeidernes stilling:

Som Kirken høytidelig bekreftet i Det annet Vatikankonsil er den menneskelige person begynnelse, drivkraft og mål for alle sosiale tiltak og bestemmelser. Hvert menneske har

rett til arbeide, til en mulighet for å kunne utvikle sine evner og personligheten i utøvelsen av sitt yrke og til forhold som gjør det mulig for ham og hans familie å leve et verdig liv, materielt, sosialt, kulturelt og åndelig. Syke og eldre har rett til assistanse. Selv om demokratiske stater i dag for å forsvare disse rettigheter aksepterer prinsippet om fagforeningene, er de ikke alltid i praksis åpne for fagforeningenes virksomhet. Faglige sammenslutninger og deres viktige rolle må anerkjennes, deres mål er å representere forskjellige grupper og kategorier av arbeidere og støtte deres lovlige samvirke i samfunnets økonomiske fremgang og å utvikle ansvarfølelse hos dem for utøvelsen av arbeide til alles beste.

Sammenslutningenes aktivitet byr dog på vanskeligheter. Her og der fristes de til å profitere på sin maktstilling til å forsøke å gjennomføre, særlig ved streiker, krav som er for tunge å bære for den samlede økonomi og for samfunnet som helhet. Eller de ønsker på denne måten å oppnå ting av direkte politisk art. Streikeretten som et siste forsvarsmiddel er i sannhet anerkjent, men man må ta hensyn til den skade som eventuelt påføres et helt samfunn når det gjelder offentlige tjenester. (When it is a question of public service, required for the life of an entire nation, it is necessary to be able to assess the limit beyond which the harm caused to society becomes inadmissible.)

OFRE FOR FORANDRINGENE: Paven minner om at det allerede er gjort fremskritt for å få innført større rettferdighet og en større ansvarsfordeling i forholdet mellom menneskene i det moderne samfunn. Men meget er ennå ugjort. Videre omtanke, forskning og eksperimentering må nyttes slik at man ikke møter arbeidernes legitime krav for sent. Det er krav som høres stadig tydeligere etter som arbeidernes utdannelse, deres bevissthet om sin egen verdighet og deres organisasjoners styrke øker.

Og paven sier:

— Kirken retter sin oppmerksomhet mot disse nye «fattige» (ofrene for de industrielle forandringer) — de som har et handicap, de som ikke finner seg til rette, de gamle, forskjellige grupper som lever halvveis utenfor samfunnet osv. Kirken må hjelpe dem, forsvare deres plass og deres verdighet i et samfunn som er hardt, preget av konkurranse og jakten etter suksess.

DISKRIMINERING: Blant ofrene for urettferdighet — dessverre ikke noe nytt fenomen — må settes de som blir diskriminert på grunn av rase, farve, kultur, kjønn eller religion, fortsetter pave Paul. Han peker på den spenning som dermed skapes i det enkelte land og internasjonalt. Mange tilbakeviser med rette som uantagelig tendenser til å fastholde eller innføre en lovgivning som er inspirert av rase-fordommer.

Alle medlemmer av menneskeheten deler de samme fundamentale rettigheter og plikter, og har også den samme overnaturlige bestemmelse. Alle må være like for loven i en nasjon og de bør finne like muligheter for alle til å delta i det økonomiske, det kulturelle og sosiale liv og de må nyte godt av en rettferdig fordeling av samfunnets rikdommer.

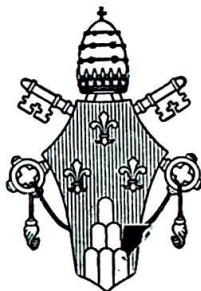
RETTE TIL Å EMIGRERE: Et stort antall av imigrant-arbeidere står i en vanskelig stilling fordi deres rolle som fremmede gjør det vanskelig for dem å hevde seg sosialt. Dette til tross for deres bidrag til det økonomiske i de land som tar imot dem. Det er helt nødvendig at folk går lenger enn en trang nasjonalistisk holdning i dette spørsmål. Menneskene må få et charter som gir dem rett til å emigrere, som bistår dem i yrkesvalg osv. og som hjelper dem til skikkelige boliger hvor eventuelt familiene kan slutte seg til dem.

Sammen med denne kategori er problemene for de som for å finne arbeide eller for å unngå virkningene av en naturkatastrofe eller for å unngå et fiendtlig miljø, forlater sine hjemsteder og finner seg igjen uten røtter i et nytt land.

Det er alles plikt, men særlig kristnes, å arbeide med kraft for et universelt brorskap — den absolutte basis for virkelig rettferdighet og vilkåret for varig fred. Vi kan ikke i sannhet be til Gud som er alles Far, hvis vi nekter å handle i brorskap mot enkelte mennesker, mennesker som er skapt i Guds bilde. Et menneskes forhold til Gud Faderen og hans forhold til sine medmennesker er så nøye sammenbundet at Skriften sier: Han som ikke elsker, kjenner ikke Gud.

Pavens første del inneholder videre avsnitt om arbeide, investeringer og organisering av produksjon og handel, om de moderne massemedia og om miljøforurensningene. I den første del av dette avsnitt advarer han mot fatalisme og forsøk på gripe inn i de enkelte familiers selvbestemmelsesrett når det gjelder ekteskap og barnefødsler.

2. DEL AV SKRIVELSE

I den andre hoveddelen av den apostoliske skrivelsen sier pave Paul VI innledningsvis at dagens mennesker i stadig stigende grad søker og ønsker likhet og medbestemmelsesrett — to former som uttrykker deres verdighet og frihet. I mange tilfeller holder imidlertid ikke lovgivningen tritt med denne virkelighet.

Paven fortsetter:

— Lover er nødvendige, men er ikke i seg selv nok for å skape rettferdighet og likhet. Når Evangeliet lærer oss om kjærlighet, viser det oss hvordan fortrinnsvis de fattige og den plass de har i samfunnet krever vår respekt. De som er heldigere, bedre stillet, skal gi avkall på noen av sine rettigheter og generøst stille dem mer i andres tjeneste. Hvis det, ut over lovregler, i virkeligheten ikke finnes noen dypere følelse av respekt og tjeneste for andre, da kan selv likhet for loven tjene som alibi for åpenlys diskriminering, fortsatt utnyttelse og forakt. Uten fornyet opplæring i solidaritet, kan en spesiell vekt på likhet bare føre til en individualisme i hvilken hver og en krever sine egne rettigheter uten noe ønske om å være ansvarlig for det felles beste.

De to krav om likhet og medbestemmelsesrett forsøkes innført i et demokratisk styrt samfunn. Forskjellige former blir foreslått, noen blir prøvet, men ingen av dem er helt tilfredsstillende. Man søker derfor videre på ideologiske og pragmatiske veier. Den kristne har plikt til å ta del i denne søken og i det politiske samfunns liv, fremholder paven.

ST OLAVS redaksjon har nå der gjelder de påfølgende avsnitt i pavens skrivelse i denne andre hoveddel valgt gjengi den engelske oversettelsen i Osservatore Romano — en oversettelse fra latin. På den måten håper redaksjonen å unngå en ny sproglig

(Forts. side 178)

APOSTOLIC LETTER OF HIS HOLINESS POPE PAULUS PP. VI TO CARDINAL MAURICE ROY PRESIDENT OF THE COUNCIL OF THE LAITY AND OF THE PONTIFICAL COMMISSION JUSTICE AND PEACE ON THE OCCASION OF THE EIGHTIETH ANNIVERSARY OF THE ENCYCLICAL "RERUM NOVARUM"

En klown

Ved 16-tiden er T-banestasjonen på Jernbanetorvet en maurtue. Hundrevis og tusenvis av slitne og sultne og matleie og selvopptatte kvinner og menn dytter inn i hverandre med pakker og vesker. Uten et ord. Med øynene på klokken på perrongen og skiltene som forteller hvor det neste vognsett har tenkt seg.

I dette virvaret, som jeg ofte opplever, hadde jeg forleden en bedrøvelig og uøkonomisk samtale som jeg skal berette om:

Jeg hadde en god del å bære, to ord-bøker, en haug aviser, en bunke ark fra Katolische Presseagentur — i lommen på regnfrakken en flaske rødvin. Jeg var lykkelig da det ble en plass på en benk ved veggen, når folk stormer en ny vogn gjelder det å være rask. Og jeg landet elegant, selv om jeg kunne høre det klukket i syvkronerrødvinen. Akkurat som om den hikket.

Jeg hadde ellers, det bør nevnes, såvidt bommet på min trikk og hadde et kvarters ventetid foran meg. Jeg forsøkte å vikle ut Dagbladet mellom alt det andre jeg hadde i fanget og myste på overskriftene. Mens jeg funderte på hvordan jeg skulle få brettet om til sportssiden uten å slå ned damen ved min høyre side.

Så fikk jeg selskap.

Det foregikk noe på min venstre side, en mann fløy bort på Grorudtoget og en annen fyr satte seg øyeblikkelig på den ledige plass. Jeg kikket tilfeldig på ham og så at jeg hadde sett ham før. Han er en eldre herre, pen og mild i utseende. En som gjerne står på holdeplassen hjemme sammen med sin frue når min familie skal i messe om søndagene. Jeg har lagt merke til hans vennlige, kanskje litt nyssgjerrige øyne

og var derfor ikke forbauset da han snakket til meg.

— Vår har nettopp gått? sa han stille. Nærmest formet som et spørsmål. Jeg nikket:

— Ja, dessverre.

Det gikk litt tid, folk trengte seg sammen rundt oss for å være klar til å kjempe om sitteplasser på Østensjøbanen, en siklende unge slang restene av en softis mellom bena våre og jeg løftet dem resignert noen tommer i været et øyeblikk. Jeg så at min nabo på benken hadde lyst til å si noe.

— De går i kirke om søndagene? sa han plutselig.

Jeg nikket.

— Mmm, sa jeg.

— De er altså kristen?

Jeg så meg med kanskje en smule ubehag rundt på alle menneskene. Det virket litt påtrengende å føre en høytidelig samtale akkurat da.

— Jeg vet ikke, sa jeg.

— Vet De ikke? Tror De ikke på Jesus Kristus?

— Jo. Men jeg vet ærlig talt ikke om det gjør meg til noe så bra som en kristen...

Jeg mumlet det nærmest.

— Jovisst gjør det da det. Har De ikke lest hva Romerbrevet sier?

Han siterte Romerbrevet. Jeg stirret på de travle menneskene og forsøkte å se så økumenisk ut som mulig.

— Er De ikke baptist? sa mannen og pustet på meg.

Jeg skaket på hodet. Det hikket igjen i rødvinen.

— Jeg er katolikk.

Han så forferdet ut.

— Kunne De ikke ha valgt noe mer evangelisk? spurte han høyt. Et par dunket bort i knærne mine med en bag. Hvorfor skulle jeg svare?

— Kanskje det er Deres familie som fikk Dem til noe slikt? sa han — En arv, vel, det er forklarlig...

— Nei, jeg fant på det selv, sa jeg rolig.

— Sier De det? Det er virkelig merkelig. Er De frelst?

— Det er det visst for tidlig å uttale seg om, sa jeg.

— For tidlig? Nei, nei. Tror De, kan De være frelst. Hvordan kan De leve uten den sikkerheten?

Jeg så på alle rundt oss. Hvordan kunne mange av dem leve?

— Jeg kan ikke tenke meg å eksistere med større sikkerhet, sa jeg brått.

Samtalen døde hen. Da Lambertseterbanen kom trillende, tok jeg et godt tak i avisene og rødvinen og det hele og stupte forover sammen med de for-tapte. Han ble borte for meg i kampen for tilværelsen og en ny sitteplass.

LESER BREV

... et svar til Baby Johannessen

AV P. HELMUT RATH

Den bestemte sak som De nevner i Deres innlegg i St. Olav nr. 9, er min sak, og derfor føler jeg trang til å si noen ord i denne forbindelse.

At mange av våre katolske prester i dag befinner seg i en nesten uholdbar situasjon, skyldes nok dessverre ikke bare det faktum at legfolket ikke tilstrekkelig støtter opp om deres kall. Det ville være for lett og dessuten urettferdig å forenkles problemet på den måten.

Det er skrevet mye om de katolske presters pliktsølibat i den senere tid både i katolske og ikke katolske aviser og tidsskrifter. Jeg er hverken villig eller kompetent til å delta i den store internasjonale teologiske diskusjon om dette spørsmål. Jeg eigner meg heller ikke til å skrive sensasjons-artikler. At en bestemt dagsavis har tatt opp mitt tilfelle og laget en sensasjon av det, og et bestemt ukeblad en love-story, er beklagelig for såvidt det kan gi et galt inntrykk av situasjonen. Forøvrig synes jeg at man ikke kan skrive nok om selve problemet, og at det ikke kan være uten betydning for oss å få vite, hvordan mange ting i kirken som vi selv, vel å merke, anser for ren kirkelige og ofte historisk og tradisjonelt begrunnede bestemmelser, virker på mennesker som ikke tilhører vår kirke.

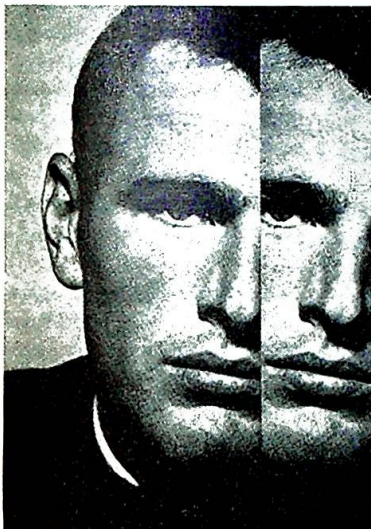
Kirkens bud er hårde — men er de bare negative? Ja! — hvis de ikke bidrar til å forkynde Kristi glade

«KIRKENS HÅRDE BUD»

budskap, men formørker det. Det som gir kirkens bud berettigelse, er ikke at de er hårde, heller ikke at de gir bringe heroiske ofre, men ene og alene om de bidrar til å forkynne Kristi budskap uforfalsket til menneskene i vår tid, slik at de kan forstå det. —

Når det gjelder prestens situasjon i vår tid, er det sikkert av stor betydning at legfolket støtter opp om hans kall. Og det er et faktum at presten ofte ikke finner den nødvendige støtte blant legfolket. Men siden De i Deres artikkel uttrykkelig nevner «en bestemt sak», kunne man få inntrykk av at legfolket i Tromsø, og i særdeleshet kvinnene, og ganske spesielt en bestemt kvinne, ikke hadde holdt seg til en «renslig og god tone» overfor prestene, eller hadde bidratt til «å gjøre vårt katolske menighetsmiljø betendt og ondt». Jeg føler meg forpliktet til med bestemthet å si at slikt ikke er tilfelle.

Dessuten virker det litt irriterende for meg at ansvaret i en slik situasjon skal ligge hos kvinnen og biskopen, men ikke hos presten selv. Det er jo hans *liv* det gjelder, og han selv må ta en samvittighetsavgjørelse. Og han må til sist ta det alene, om han er labil eller ikke, og ingen kan hjelpe ham ved å umyndiggjøre ham.

Kirken bud er hårde — men er de alltid nødvendige?

Hans Küng og vi katolikker

AV VAV BERGVALL

Professor Hans Küngs bok WAHRHAFTIGKEIT kom ut i 1968, og i fransk oversettelse samme år under titelen ETRE VRAI.

Være sann, hva dette uttrykket innebærer har den internasjonalt kjente teolog gjort til sitt. I sin forskning er han kommet til å fordype seg i de problemer den romersk-katolske kirke lider under, og han forsøker å komme til bunns i dem. Han klarlegger dem for derved å hjelpe Kirken frem mot de, etter hans og utallige andres mening, tvingende nødvendige reformer.

Vi vet at Küng er en omstridt mann. Hans siste bok UNFEHLBAR? — Eine ANFRAGE, har forårsaket meget oppstuss ikke bare i Italia, men også i Frankrike og Tyskland. Bokens tittel forteller tydelig hva det dreier seg om, og forfatteren sier om det uhyre brennbare tema at han selv ikke har valgt det, men at det har tvunget seg inn på ham som på andre teologer på grunn av Kirkens behov og tidens krav.

Jesuiten og teologen Karl Rahner har såvidt jeg vet uttalt tvil om en mann med Küngs meninger stadig kan anses som katolikk.

Hvordan ser så et så omdiskutert menneske på sin egen holdning i en slik situasjon. Klarest kan kanskje Küngs «program» sammenfattes ved en del uttalelser i den først nevnte bok.

Det er alltid mulig at en teolog gjennom sin eksegesi, sin historiske og systematiske forskning kommer til et resultat som ikke er i overensstemmelse med hele Kirkens tros lære eller med den eller den definisjon. I en slik konflikt undersøker teologen først og fremst seg selv og sine egne konklusjoner, de må etterprøves, og han venter ikke at Kirken skal godta

hans forskningsresultater, men at en åpen forskning skal videreføres. Han kan ikke undertrykke en sannhet han er kommet frem til. Er det mulig, spør Küng, å forbli i Kirken når en slik situasjon oppstår, uten å manipulere med sannheten? Hans svar er ja.

Teologen har plikt til å kjempe for den sannhet han ser, han må våge å balansere mellom to avgrunner og utholde konflikten så lenge den ikke er bilagt. Nærmest den riktige løsning kommer man ved tålmodig å holde ut vanskelighetene i gjensidig støtte og respekt innenfor Kirken. Under ingen omstendighet må sannheten krenkes, han sammenfatter i ordene: «si sannheten i kjærlighet.»

Problemene han tar opp i «Unfehlbar? — Eine anfrage», står sentralt i skillet mellom kirkene i dag, nemlig paven, læreembedets og Kirkens ufeilbarhet. Han tar sitt utgangspunkt i «Humanae Vitae», blant annet fordi det i saken om barnebegrensning ble klart at slik som læreembedet oppfatter ufeilbarheten, strekker den seg lenger enn til proklamasjoner «ex cathedra». Det er mange som er denne omstridte encyklika takknemlig fordi den åpnet veien til å ta opp autoriteten i Kirken og dens bruk i praksis.

Dogmet om paven ufeilbarhet ble fremmet av Pius IX som sa om seg selv — «Tradisjonen det er meg».

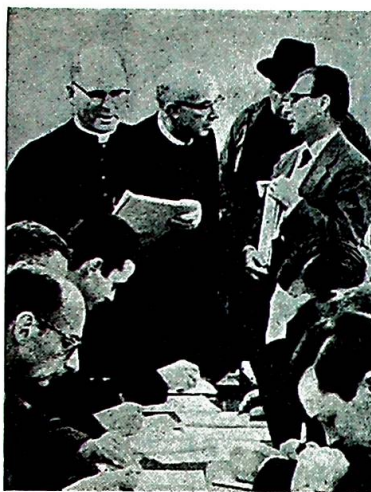
Küng sier, det er bare en som er ufeilbar, og det er Gud.

Jeg har ikke noen bakgrunn for å komme med videre kommentarer da jeg ikke er teolog. En av grunnene til at jeg skriver, er min store forbauselse over at ikke én katolsk teolog har funnet det riktig, ja påkrevet å anmelde boken. Så vidt jeg vet har det bare stått noen små notiser og et klipp fra en oversettelse av de tyske biskopenes uttalelse i St. Olav. Den var jo forsåvidt interessant å lese,

(Forts. side 183)

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke,</i> Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	9.00 9.45 og	11.00 19.00
<i>St. Hallvard kirke, Fransiskanerne,</i> Enerhaugt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke, Dominikanerne,</i> Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00 10.00 18.30	11.00 — —
<i>Vår Frue Villas kapell, Montebello,</i> Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 212355</i>	11.00	9.30
<i>Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587</i>	—	10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke,</i> Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke,</i> Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i> Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i> Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke,</i> Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND: S.: <i>St. Ansgar kirke,</i> Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet,</i> Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i> Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell,</i> Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i> Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell (1. og 3. søndag)</i> O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke,</i> Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45 —
<i>Veståsen kapell</i>	—	9.30
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke,</i> Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.45
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i> Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke,</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital, Ila tlf. 21 670</i>	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteim kirke,</i> Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eysteins sykehus, Jernbanegt. 29</i>	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i> Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i> Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke, Storgt. 94</i> Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital,</i> Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 81 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i> Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII)	19.00 8.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth institutt, tlf. 11 392)</i>	—	—
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

NYHETER

En redaksjonell kommentar skriver Londonavisen Catholic Herald bl. a. dette om pavens nye Apostoliske brev:

Pave Pauls «Octogesima Adveniensi» kommer på et meget aktuelt tidspunkt. I Storbritannia har Christian Aid Week allerede rettet oppmerksomheten mot visse problemer som paven nå ber oss studere og overveie i deres historiske og universelle sammenheng.

Historisk sett er sammenhengen meget interessant. Det har skjedd langtrekkende sosiale forandringer i de siste hundre år, og pavene har ikke bare forutsett disse endringer, de har også, i betydelig grad, inspirert og skapt grunnlag for dem.

Pius XI sa i Quadragesimo Anno at Leo XIII's encyklika Rerum Novarum hadde vist veien og kastet lys på en sann katolsk sosial tankegang. Han satte kristne istand til å yde et eget, direkte bidrag til rettferdighetens sak i en verden som i pave Leos dager var truet av kommunismens vekst, i Pius XI's dager av nazisme og facisme og under Johannes XXIII og Paul VI av en lumsk materialisme og likegyldighet overfor menneskelige lidelser.

Når man ser tilbake på disse perioder er det mulig å dempe enkeltes formodninger om at pavene Johannes og Paul har vært «revolusjonære» i sine sosiale tanker.

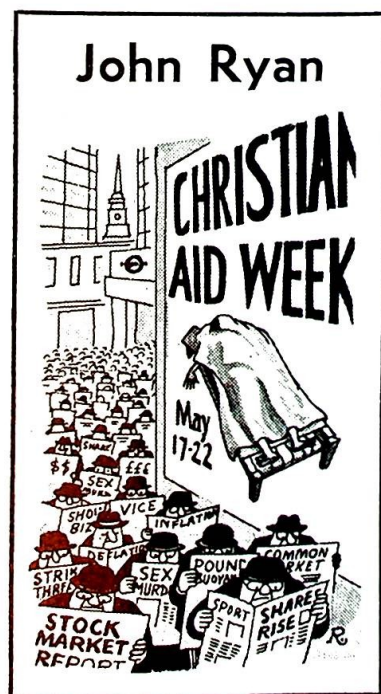
Leo XIII var stilt overfor et anti-klerikalt Frankrike og Bismarcks Kultur-kampf. I selve Italia ulmet det samtidig av motstand og en fiendtlig holdning til Kirken. Rerum Novarum, hvis

«kommende åttiårsdag» Paul VI minner om i sin skrivelse, svarte imidlertid med en inngående drøftelse av «forholdene i arbeiderklassen», det er hans svar på Marx og Das Kapital.

I 30-årene var Pius XI opptatt av andre farer. I Non Abbiamo Bisogno erklærte han at ingen katolikk kunne være en facist, i rundskrivelsen Mit Brennender Sorge fordømte han nazistenes oppfatning og livssyn som en trussel mot det kristne syn.

Pave Paul har med ikke mindre styrke angrepet nåtidens moderne farer og har også satt et klart skille mellom hva som ikke kan aksepteres i sosialisme (og marxisme) og hva som er positive tanker i ideologiene. Kirken har altså kommet en lang vei fra Pius IX's dager da paven sendte ut sin Syllabus of Errors og fordømte enhver antagelse om at «den romerske pontiff kunne, og burde, forsone seg og komme til en ordning med fremskritt, liberalisme og den moderne sivilisasjon».

Med andre ord: pavene har forsøkt å møte hver tids forskjellige utfordringer med objektive normer hvor ofte sitater revet ut av sin sammenheng er misvisende. Kommende kommentatorer vil antagelig drøfte enkelte uttalelser fra den nåværende pave. Men hans dype omsorg for verdens fattige vil sikkert bli stående som den viktigste arv fra Paul VI, skriver avisen.

KALT TIL FRIHET

Vi er tilbøyelig til å tro at vi lever i en helt ny situasjon i dag, en situasjon som verden ikke har kjent før. Ser vi bare på den teknologiske utvikling, er dette nok sant. Men forøvrig skjer det ikke mye nytt i våre dager. Det er som franskmannen sier: *L'histoire se répète*, historien gjentar seg.

Den situasjon som oppsto da Jesus tok avskjed med sine disipler er sikkert ikke fremmed for oss. Disiplene satt igjen med mange ubesvarte spørsmål. Ikke nok med det. De følte seg ikke trygge. De spurte seg selv hva for uvær de skulle bli utsatt for når Han ikke mer var blant dem.

Dette er nøyaktig vår situasjon i dag. Utrygghet. Hvor bærer det hen, spør vi. Det blir stilt mange fortvilede spørsmål innen familier med oppvoksende barn, blant lærerne på våre skoler, ja overalt hvor det finnes mennesker som tar sitt kristne kall alvorlig. I mange år har vi gått på en trygg vei, en vei som var så sikker at vi i blinde kunne la oss kjøre. Men det ble slutt på det. En blir nødt til selv å finne frem, en kan ikke mer sette seg og la seg kjøre, men må lære å stå på egne ben. Så er det fortvilede at vi ikke mer stoler på våre egne ben. Men det finnes en veldig grei utvei som en gjerne slår inn på: en griper tilbake til «de gode gamle dager».

Det var dette apostlene gjorde. Etter Jesu bortgang var de nødt til å stå på egne ben. Men det greidde de ikke. Den unge Kirke var ikke fri for uoverensstemmelser, spesielt når det gjaldt forskrifter og lover — tenk på det viktige spørsmål om det var nødvendig å bli jøde for å kunne bli opptatt i den kristne kirke. Kirkens fremtid sto på spill. Det var virkelig et alvorlig spørsmål som måtte bli besvart. I dag etter totusen år sier vi uten å blunke at det var Jesu ånd som brakte løsningen. Ja, det er lett sagt. Men for de dalevende var det ikke så helt tydelig. Det de foretrakk, var å henvise til de gamle tradisjoner, lover og skikker. Disse tingene var de fortrolig med. Den gamle loven ga dem sikkerhet, trygghet. Og derfor ville de helst tilbake til denne loven — det samme er vi tilbøyelig til i våre dager. Men var dét Jesu mening? Riktignok ville Han ikke oppheve lo-

ven. Men Han ville meget mer enn det, Han ville noe helt annet, noe som var meget mer fullkomment. Man kan jo stille spørsmålet: er det virkelig så viktig å vite hva som ble skrevet ned for mange århundrer siden og hvorledes vår moderne tid skal tolke det? Men hva er da dette mer fullkomne som Kristus ville? Det kan ikke være annet enn Anden, den riktige ånd som inspirerer det menneskelige samfunn. I denne sammenheng blir det viktigste spørsmål dette: hvorledes skal man holde fast ved lovene,

UT FRA DENNE ÅND. Mennesket eksisterer jo ikke for lovenes skyld, men lovene er laget for menneskets beste. Anden som fremgår av vår handlemåte bestemmer om det er nødvendig med forskrifter eller ei og hvorledes de forskrifter da bør bli formulert. Det er ånden som bestemmer. For det som er det viktigste er ikke loven, men mennesket. Og når mennesket lar seg lede av Kristi ånd, av hans handlemåte og handler slik, blir det frigjort fra trelldommen.

Jesus har frigjort oss mennesker fra kvelende bånd, fra angst og frykt. Derved gikk øynene opp for det gode og skønne som kan komme i stand i vår egen verden. Og da er det ikke et relevant spørsmål å vite hva som er tillatt og hva som ikke er tillatt. Men det som er det viktigste er å få vite hvorledes vi kan få noe vakkert ut av denne verden vi lever i.

Forenet med Faderen i denne Ånd, kan vi stå på egen ben og er i stand til å bevirke en vekst. Denne muligheten til vekst, til fullkommengjøring er en herlig gave til alle. Men hvorledes kan en med denne mulighet for øye, ty til en konservering av den eksisterende situasjon ved lover og forskrifter?

Det har i grunnen så lite å si om man kalles for konservativ eller progressiv. Det det gjelder er Herren og hans Ånd, ikke lover og paragrafer og forskrifter fra «den gode gamle tid».

Nei, det er ikke helt sant at alt blir gjort lettere i dag, at kristendommen faretruende blir utvannet på denne måten. Muligens kan vi si at mange ting var meget lettere før i tiden. For gikk man da ikke på fint planerte veier? Var ikke hele livs-

løpet nøye avgrenset ved en god del lover og forskrifter?

I dag kreves det mer av oss alle sammen. For når vi er villige til å la oss lede av Kristi ånd, i denne frihet som Han har gitt oss, må vi virkelig lete etter veien, må vi la oss inspirere av hans eksempel og må vi selv oppdage hvor den sanne lykke er å finne. Ikke i lovens trelldom, men i Guds barns frihet.

A. C.

LØSSALG AV ST. OLAV

I GRUNDT TANUMS
BOKHANDEL,
UNIVERSITETS-
BOKHANDLENE
I SENTRUM OG PA
BLINDERN

DEL 2. AV SKRIVELSE

FORTSETTELSE FRA SIDE 173

overføring av noen av disse viktige punkter og dermed sikre våre lesere en mest mulig autentisk gjengivelse av pavens ord, så raskt som mulig:

«The Christian who wishes to live his faith in a political activity which he thinks of as service cannot without contradicting himself adhere to ideological systems which radically or substantially go against his faith and his concept of man. He cannot adhere to the Marxist ideology, to its atheistic materialism, to its dialectic of violence and to the way it absorbs individual freedom in the collectivity, at the same time denying all transcendence to man and his personal and collective history; nor can he adhere to the liberal ideology which believes it exalts individual freedom by withdrawing it from every limitation, by stimulating it through exclusive seeking of interest and power, and by considering social solidarities as more or less automatic consequences of individual initiatives, not as an aim and a major criterion of the value of the social organization.»

«Some Christians are today attracted by socialist currents and their various developments. They try to recognize therein a certain number of aspirations which they carry within themselves in the name of their faith. They feel that they are part of that historical current and wish to play a part within it. Now this historical currents takes on, under the same name, different forms according to different continents and cultures, even if it drew its inspiration, and still does in many cases, from ideologies incompatible with faith. Careful judgment is called for. Too often Christians attracted by socialism tend to idealize it in terms which, apart from anything else, are very general: a will for justice, solidarity and equality. They refuse to recognize the limitations of the historical socialist movements, which remain conditioned by the ideologies from which they originated. Distinctions must be made to guide concrete choices between the various levels of expression of socialism: a generous aspiration and a seeking for a more just society, historical movements with a political organization and aim, and an ideology

which claims to give a complete and selfsufficient picture of man. Nevertheless, these distinctions must not lead one to consider such levels as completely separate and independent. The concrete link which, according to circumstances, exists between them must be clearly marked out. This insight will enable Christians to see the degree of commitment possible along these lines, while safeguarding the values, especially those of liberty, responsibility and openness to the spiritual, which guarantee the integral development of man.»

«Other Christians even ask whether an historical development of Marxism might not authorize certain concrete rapprochements. They note in fact a certain splintering of Marxism, which until now showed itself to be a unitary ideology which explained in atheistic terms the whole of man and the world since it did not go outside their development process. Apart from the ideological confrontation officially separating the various champions of Marxism-Leninism in their individual interpretations of the thought of its founders, and apart from the open opposition between the political systems which make use of its name today, some people lay down distinctions between Marxism's various levels of expression.

For some, Marxism remains essentially the active practice of class struggle. Experiencing the ever present and continually renewed force of the relationships of domination and exploitation among men, they reduce Marxism to no more than a struggle — at times with no other purpose — to be pursued and even stirred up in permanent fashion. For others, it is first and foremost the collective exercise of political and economic power under the direction of a single party, which would be the sole expression and guarantee of the welfare of all, and would deprive individuals and other groups of any possibility of initiative and choice. At a third level, Marxism, whether in power or not, is viewed as a socialist ideology based on historical materialism and the denial of everything transcendent. At other times, finally, it presents itself in a more attenuated form, one also

more attractive to the modern mind: as a scientific activity, as a rigorous method of examining social and political reality, and as the rational link, tested by history, between theoretical knowledge and the practice of revolutionary transformation. Although this type of analysis gives a privileged position to certain aspects of reality to the detriment of the rest, and interprets them in the light of its ideology, it nevertheless furnishes some people not only with a working tool but also a certitude preliminary to action: the claim to decipher in a scientific manner the mainsprings of the evolution of society.

While, through the concrete existing form of Marxism, one can distinguish these various aspects and the questions they pose for the reflection and activity of Christians, it would be illusory and dangerous to reach a point of forgetting the intimate link which radically binds them together, to accept the elements of Marxist analysis without recognizing their relationships with ideology, and to enter into the practice of class struggle and its Marxist interpretations, while failing to note the kind of totalitarian and violent society to which this process leads.»

Pave Paul nevner i sammenheng med dette også den liberale ideologi og sier bl. a. at man i dag er vidne til en fornyelse av disse idéer. Dette viser seg både når det gjelder økonomisk effektivitet og i forsvaret av individet mot organisasjonenes voksende makt samt som en reaksjon mot politiske regimers totalitære tendenser.

— Det personlige initiativ må i sannhet bevares og utvikles. Men har ikke kristne som tar denne vei en tendens til å idealisere liberalismen og gjøre den til frihetens manifest? De ønsker kanskje en ny modell, mer tilpasset dagens forhold. Men de glemmer lett at i kjernen av den filosofiske

liberalisme ligger en feilaktig oppfatning av individets autonomi...

Efter disse betraktninger, sier paven at de kristne i sine møter med de forskjellige ideologier må hente de nødvendige prinsipper og passende kriterier i troens kilder og i Kirkens lære for å hindre at hun eller han først tiltrekkes av, og senere fanges av et system hvis begrensninger og totalitære tanker blir tydelig for vedkommende noe for sent.

Ideologienes svakheter synes lettere i dag i de konkrete systemer som de forsøker å virke og uttrykke seg i, sier paven. Byråkratiet, sosialisme, teknokratisk kapitalisme og autoritært demokrati er former som viser hvor vanskelig det er å løse menneskenes store problemer med å leve sammen i rettferdighet og likhet. Og hvordan skulle de kunne unngå den materialisme, egoisme og de begrensninger som uvergelig følger dem? Dette er grunnen til de protester som blir tydelig så og si overalt, et tegn på en dyptliggende sykdom. På samme tid er vi vidne til at det igjen fødes hva man kaller «utopiaer». De hevder at de kan løse de moderne samfunns politiske problemer bedre enn ideologiene. Det vil være farlig å overse dette. Løfte om et utopia er ofte en beleilig unnskyldning for dem som ønsker å slippe vekk fra konkrete oppgaver og gjemme seg i en innbilt verden. Men å leve i en hypotetisk fremtid er et svakt alibi, en dårlig unnskyldning for å nekte å ta på seg øyeblikkelig ansvar. (Paven peker imidlertid på at denne form for kritikk imidlertid også ofte frembringer langsiktige og friske løsninger for dagens samfunn.)

Paven vender seg så mot et annet problem menneskene står overfor. I en verden som preges av vitenskapelig og teknologiske forandringer, oppstår en ny, fundamental tvil: Etter at mennesket har mestret naturen med sin fornuft, finner det seg tilsynelatende fanget innenfor den samme fornuftsverden:

«The «human sciences» are today enjoying a significant flowering. On the one hand they are subjecting to critical and radical examination the hitherto accepted knowledge seems either too empirical or too theoretical. On the other hand, methodological necessity and ideological presuppositions too often lead the human sciences to isolate, in the various situations, certain aspects of man, and yet to give these an explanation which claims to be complete or at least an inter-

pretation which is meant to be all-embracing from a purely quantitative or phenomenological point of view. This scientific reduction betrays a dangerous presupposition. To give a privileged position in this way to such an aspect of analysis is to mutilate man and, under the pretext of a scientific procedure, to make it impossible to understand man in his totality.

One must be no less attentive to the action which the human sciences can instigate, giving rise to the elaboration of models of society to be subsequently imposed on men as scientifically tested types of behaviour. Man can then become the object of manipulations directing his desires and needs and modifying his behaviour and even his system of values. There is no doubt that there exists here a grave danger for the societies of tomorrow and for man himself. For even if all agree to build a new society at the service of men, it is still essential to know what sort of man is in question.»

Kristne er mer enn andre mistenksomme når det gjelder vitenskapen (human sciences), fortsetter paven. Men den kristne står ikke måløs og usikker overfor disse ting. Kirkens syn er uttrykt i bl. a. encyklikaen *Populorum Progressio*: Kirken deler menneskehetens ønsker og bestrebelser og tilbyr hva den har, en verdensomspennende visjon av mennesket og hele menneskeheten. Kirken bestrider derfor ikke vitenskapens arbeid, den har tillit til forskerne og oppfordrer kristne til å ta aktivt del i arbeidet. Kristne som vier seg til dette, vil begynne en ny dialog mellom Kirken og dette nye erkjennelsesfelt, en dialog som vil være fruktbar.

«Of course, each individual scientific discipline will be able, in its own particular sphere, to grasp only a partial — yet true — aspect of man; the complete picture and the full meaning will escape it. But within these limits the human sciences give promise of a positive function that the Church willingly recognizes. They can even widen the horizons of human liberty

Paul VIs ord

■ «Det er nødvendig å skape større rettferdighet når det gjelder å fordele godene og varene...»

■ «I hvert menneskehjerte finnes det en vilje til å leve i brorskap og en tørst etter rettferdighet og fred...»

■ «De bånd som forener de troende er sterkere enn noe som splitter dem.»

to a greater extent than the conditioning circumstances perceived enable one to foresee. They could thus assist Christian social morality, which no doubt will see its field restricted when it comes to suggesting certain models of society, while its function of making a critical judgment and taking an overall view will be strengthened by its showing the relative character of the behaviour and values presented by such and such a society as definitive and inherent in the very nature of man.»

S tilt overfor alle disse nye problemer og tanker, forsøker Kirken, på sitt område, å gi et svar på menneskenes forventninger og håp, sier paven. Det er nødvendig å få en mer rettferdig fordeling av jordens goder, både nasjonalt og internasjonalt. I internasjonale forhold må man komme lenger enn overenskomster basert på makt og nå frem til avtaler som tjener alle. Forhold basert på makt har aldri skapt virkelig, varig rettferdighet, og maktbruk fører dessuten til at motsatte krefter settes i bevegelse og fra dette skapes ekstrem vold og misbruk.

LØSSALG AV ST. OLAV

i Grundt Tanums Bokhandel, Universitetsbokhandlene i Sentrum og på Blindern.

ALICE RING AMUNDSSENS LEGAT

Katolske barn og ungdom — eventuelt i institusjoner, i Oslo Katolske Bispedømme kan søke om bidrag fra ovennevnte legat til undervisning og utdanning. Søkere innen St. Olavs sogn i Oslo er fortrinnsberettiget og likeså bidrag til yrkesutdanning. Søknader til sogneprest Messel, Akersveien 5, Oslo 1 innen 12. juli.

DEMOKRATISERING I KIRKEN

Demokratisering i kyrkan. Ännu för femton år sedan skulle ingen katolik ha kommit på tanken att allvarligt diskutera frågan. Idag har den blivit ett ämne som inte bara sysselsätter teologerna utan också intensivt och passionerat diskuteras bland kyrkfolket i olika länder. Visserligen är den folkliga diskussionen i t. ex. Holland eller Tyskland långt ifrån att spegla andra länders, kontinenters eller t.o.m. hela kyrkans situation. Ändå är den signifikativ för ett problem som litet varstans uppfattas som en existentiell och brännande fråga i kyrkan.

Från första början medges alltså, att ett verkligt problem döljer sig bakom det mångtydiga slagordet om en demokratisering i kyrkan. Tvivelaktiga och snedvridda lösningsförsök minskar på intet sätt dess betydelse, och det vore oriktigt, ja rent av dåraktigt att avfärda frågan som om den i stort redan hade fått en fullgod lösning inom den katolska kyrkan.

Man får inte okritiskt överföra ett politiskt eller sociologiskt begrepp på kyrkan — som har ett specifikt och mångsidigt väsen — men man får heller inte envist inbilla sig att kyrkan kan låsa in sig i det förflutna därför att vår tid inte skulle ha något att säga henne. Om det är sant att varje epok innebär sina chanser och faror för kyrkan, så har rimligtvis även demokratins tidsålder en appell till henne som hon bör ta upp med både kritik och öppenhet.

Var finns kriterierna för ett ställningstagande som motsvarar dessa krav?

Vi har skäl att här dels ta upp frågan principiellt, dels sätta in den i dess svenska sammanhang. Just som kyrka för ett fåtal och därmed som en «kognitiv minoritet» (Peter L. Berger) står vi inför den oundvikliga uppgiften att utveckla vår särart «mellan motstånd och kapitulation».

Det är nästan självklart: problemet om demokratin rör sig inte längre enbart om den formella demokratin, dvs. om författnings- och styrelseformens yttersta beroende av folksoveräniteten. Demokratisering har blivit ett samhällsprogram, demokrati en samlevnadsform, en way of life på alla livsområden. I denna bemär-

kelse talar vi om demokratisering i näringslivet, om företagsdemokrati, skoldemokrati osv. och avser därmed sådana värder som frihet, självbestämmanderätt, medansvar, chanser för alla i alla sociala relationer. Vi tror att allt detta måste till i allt handlande människor emellan om vi skall kunna förverkliga ett människovärdigt sätt att leva.

I Vatikanum II:s pastoralkonstitution *Gaudium et spes* om kyrkan i världen av idag har den katolska kyrkan i princip uttalat sig för denna utformning av det politiska och sociala livet. Hon anser att den bäst motsvarar människans värdighet som person (jfr *Gaudium et spes* nr. 31, 75).

Samtidigt iakttar man, att detta program inte så sällan ger intryck av en sekulariserad frälsningsideologi av vilken människan väntar befrielse från all alienation samt sitt eget och samhällets djupaste och slutgiltiga självförverkligande.

Det är naturligt, att man i detta sammanhang ställer kravet på kyrkans demokratisering med den motiveringen att kyrkan ju också är en samlevnadsform. Gäller kravet även för den katolska kyrkan?

Om den katolska kyrkan verkligen vill vara en samhällspartner, inte bara ett främmande element, är hon nödsakad att ta ställning och klargöra hur hon principiellt och praktiskt vill utforma sin organisation inför detta samhällsprogram. Visserligen är kyrkan inte av denna världen, men hon är ändå i denna världen (jfr. *Vatika-*

num II, *Kyrkan i världen* av idag nr 1, 40, 44). Hon bör t. o. m. vara en exemplarisk mänsklig gemenskap, ett tecken och en förebild för all samlevnad genom sitt existentiella vittnesbörd om och förverkligande av kristen kärlek.

Men kan hon ge ett trovärdigt vittnesbörd, när hon i utformningen av sin specifika struktur fortfarande följer vissa historiska mönster — feodala, auktoritära och andra — som idag med rätta anses förlegade?

Detta leder oss till den avgörande frågan: Hur skall kyrkan förbli trogen sin instiftelse, hur skall hon bevara sin omistliga karaktär som Kristi kyrka, samtidigt som hon ger den en konkret utformning motsvarande vår tids krav? Hur blir hon ett trovärdigt vittne inför dagens människor och en verksam faktor i dagens samhälle?

Frågan om demokratisering i kyrkan är meningsfull under en bestämd förutsättning, nämligen att kyrkan, som är en andlig gemenskap kring ett mysterium också är en synlig gemenskap som alla andra och därför underkastad en sociologisk utveckling. I själva verket betonar just Vatikanum II:s kyrkokonstitution, att kyrkan verkligen är en sådan mänsklig gemenskap i ordets fulla betydelse, därför att Kristus var människa i ordets fulla bemärkelse (jfr. *Lumen gentium* nr 8). Konciliet betonar dessutom, att det finns ett ömsesidigt utbyte mellan kyrkan och världen, den «öppna dörens process, om än

KONKURRANSE

NKKF DISTRIKTSFORBUND SØR-NORGE utlyser en konkurranse hvor alle katolske kvinner kan delta under forutsetning av at der arbeides i grupper på minst 6 personer med besvarelsene.

Konkurransen går ut på å besvare 4 spørsmål.

Der er oppsatt 2 premier — 1. premie kr. 250,—
2. premie kr. 100,—

Alle medlemmer får konkurransens fullstendige opplegg tilsendt. Andre interesserte får dette ved henvendelse til Aslaug Jørgensen, Sophus Liesgt. 6 B, tlf. 56 58 16 e. kl. 18.00.

Besvarelsene må være innsendt innen 1. oktober d.å. til NKKF — Distriktsforbund Sør-Norge, Akersvn. 5, Oslo 1.

den oppgitt som Kristus anførtrott sin kirke varken er av politisk, økonomisk eller sosial natur (jfr Kirkan i världen av idag nr 39 ff.).

Därutöver är det klart, att det kan vara tal om en demokratisering i kyrkan endast om hennes auktoritet, ehuru prinsipiellt fastlagd av Kristus, ändå i utformningen och utövningen tillåter henne att anpassa sig. Att så är fallet har alltid varit den katolska kyrkans övertygelse och praxis — ingen påstår t. ex. att påvedömet, den romerska kurian, biskopsämbetet eller diakonatet i sin nuvarande *konkreta utformning* omedelbart och utan vidare härrör av gudomlig instiftelse. Att kyrkan endast med svårighet och ofta med beklaglig eftersläpning har dragit de praktiska konsekvenserna ur denna sin övertygelse är dess värre ett faktum.

Frågan har dock ännu en djupare dimension. Katolsk tro anser, att kyrkan är Guds verksamma närvaro i

världen därför att hon i Kristus har mottagit Guds historiska och samhälleliga självmeddelelse till denna värld. Hon är Guds redskap men hon är inte den närvarande Guden själv. Kyrkans mysterium ligger just däri att Gud utför sitt verk på jorden genom en mänsklig gemenskap, genom vilken han och hans handlande helt og hållet ingår i det mänskliga. Endast mänskliga ord förmedlar och tolkar Guds uppenbarelse; endast mänskliga tecken och handlingar förmedlar nåden, och Kristi mystiska kropp finns synlig endast i den mänskliga gemenskapens former. Så mottar och formar det mänskliga i kyrkan allt vad som i henne är gudomligt. Kyrkan utgör «en enda mångskiftande verklighet som uppstår genom föreningen av det gudomliga och det mänskliga elementet» (Konst. om kyrkan nr 8). Därför kan man aldrig helt skilja de element som behöver förnyas och reformeras från dem som är gudomliga och oantastliga. Inom kyrkan finns det gudomliga alltid i en konkret mänsklig form som har sina brister. Och just därför är inte enbart de marginella kyrkliga områdena i behov av förnyelse utan även de väsentliga — inte så att det gudomliga kan ändras, utan så att den mänskliga utformningen av det gudomliga bör reformeras. Endast utifrån detta blir det fullt begripligt varför det även i frågan om kyrkans hierarkiska struktur kan — och stundom t. o. m. måste — bli tal om en reform, t. ex. i riktningen mot mera demokratiska livsformer.

Om man närmare granskar alla förslag rörande demokratiska former i kyrkan visar det sig att de pekar på en enda grundtanke: de troendes medansvar och medbestäm-

manderätt måste erkännas, deras medvetande om sin rätt måste väckas och institutionella uttrycksformer för den måste skapas.

I denna situation tycks några anmärkingar vara behövliga för att undvika feltolkningar.

Auktoritet och ämbete i kyrkan är inte i och för sig auktoritära eller odemokratiska. Tvärtom borde man ha klart för sig, att om kyrkan utvecklar sådana livsformer så sker detta i syfte att det av Kristus instiftade ämbetets auktoritet skall fördjupas, utveckla ändamålsenliga strukturer och med bibehållen full kompetens ändå i möjligaste mån samverka med alla slags rådgivande och medbestämmande organ. En demokratiseringsideologi som skulle

(Forts. neste side)

St. Birgittaforeningen i Halden

ber

Alle Katolske Kvinner støtte opp om en viktig aksjon:

Selge lodder for en utlodning av en ekte Halden-rye (1 x 1,75 m): **Prisbelønte «Sommerfugl»**. Lodd à kr. 1,—. Inntekten går i sin helhet til Landsforbundet N.K.K.F. som er finansielt vanskelig stilt. Dette problem angår oss alle. La oss alle som én slutte opp om denne fellesaksjon.

Adr. til bestilling av lodd eller bøker:

G. Appelman, Eskeviken, 1750 — Halden.
Eller: Sr. Gudula, St. Josephs Hospital,
1750 — Halden, tlf. 81 169.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes		
Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke	}	Tromsø
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes		
Moderhus		
Øyenklinikken		
St. Josephs Hosp., Drammen	}	Trondheim
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.	}	Hammerfest
St. Mikals Kirke		
St. Mikals Prestegård	}	Hønefoss
St. Theresia Hosp.		
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Lillestrøm
St. Magnus prestg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tromsø
Vår Frue Kirke		
Bispegården		
St. Olavs Kirke,	}	Trondheim
Bispegården		
St. Olavs Kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

DEMOKRATISERING

(Forts. fra siste side)

vilja reducera *allt* i kyrkan till en enbart «synodal» styrelseform tycks stundom förvirra andarna. Man glömmer, att det ytterst finns en sann ämbetsstruktur och auktoritet. Erfarenheten i många evangeliska kyrkor borde ge en tankeställare i detta hänseende.

Kyrkan kan dessutom inte helt enkelt kopiera andra institutioners demokratiska former. Redan den tillämpade terminologin är i viss mån vilseledande därför att det i kyrkan överhuvudtaget inte finns en «krati» (av det grekiska kratein = härska) i ordets egentliga bemärkelse. Kyrkans auktoritet och ämbete innebär ytterst inte en maktutövning utan en «diakonia» dvs. ett tjänande. Även varje världslig gemenskap, organisation eller institution (fackförening, företag, universitet osv) sätter sin specifika prägel på de demokratiska formerna. Om man förbiser detta kan resultatet bli rentav grotestkt.

Samma sak gäller i högre grad för kyrkan som på ett grundläggande sätt skiljer sig från det politiska samhället därigenom att hon inte har sitt upphov i människornas avgörande utan är en av Herren instiftad gemenskap i troen.

Demokratiska livsformer kan vidare inte a priori konstrueras, varken i

samhället eller i kyrkan, utan endast organiskt utvecklas ur förefintliga omständigheter och villkor. Endast själva utvecklingen, livet eller om man så vill experimentet kan sedan visa vad som är lämpligt och kan förverkligas. I våra svenska förhållanden är ett sådant påpekande av särskild betydelse. Dessutom kräver alla institutionella demokratiska livsformer ett motsvarande sinnelag ur vilket institutionerna slutligen öser sin livskraft. I kyrkan gäller detta på ett särskilt sätt, därför att där allt genom tron får djupare dimensioner.

På sina håll anses kyrkans demokratisering nästan som dess centrala existensfråga idag. Onekligen är den mycket betydelsefull och kan ingalunda nonchaleras. Men vid sidan om den och bakom den finns andra frågor av större vikt: om tron och trons attityd, om det andliga livets fördjupning, om det kristna ansvaret för världen och dess problem m. m.

I november 1970 valdes den danska katolska kyrkans pastoralaråd. När rådet konstituerades höll biskop Martensen ett anförande som antyder frågans rangordning och där han bl.

a. sade: «Insatsen har hittills gjorts på det strukturella och organisatoriska området. Detta har varit nödvändigt, men det har funnits stunder då jag frågat mig om vi börjat i rätt ände. Skulle mera vikt ha lagts vid det andliga? Ordningföljden kunde diskuteras, men kan inte nu förändras. Vi har skapat en ram, den administrativa, omkring ett innehåll, och det är *innehållet som är det viktigaste*. Jag hoppas, att vi i framtiden mera kommer in på vad dessa strukturer är skapade för, så att insatsen och krafterna kunde koncentreras på frågor som mera direkt berör kyrkans uppgift.»

(Avsluttes i neste nr.)

ST. OLAV

KATOLSK
TIDSSKRIFT

Årsabonnement kr. 35,—

BERGEN

$\frac{1}{8}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrsforretning
TORNØEGÅRDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk
Solheimgt. 25
Tlf. 99 016 Bergen

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

BERGEN

Eches Fårvehandel

NYGÅRDSGT. 19

VESTA • HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Peter M.

KOLDERUP

Strandgaten 60

Glass - Porselen - Stentøy

OMEGA
URMAKER

FINCKELSEN

I Nygårdsgaten v/Eldorado
og
i Sletten Shopping Senter

LESER- BREV

(Forts. fra side 175)

men helt tilsluttet den offisielle Kirkens oppfatning som den er, gir den ikke plass for Küngs syn som han mener er bygget på bibelsk grunn, og heller ikke for det økumeniske siktepunkt forfatteren av Unfehlbar? Eine Anfrage har.

Küng er ingen redd mann, han er meget skarp i sin kritikk, ikke minst over Roms holdning etter Det annet Vatikankonsil, men ingen kan betvile hans kraft og vilje til objektiv prøvning av de problemer han tar opp.

Det katolske legfolk strever kanskje i stor grad mer og mer hver for seg for å finne klarhet i spørsmål angående Kirken, eller er det riktig som Küng er inne på, at mange av oss, også teologer forøvrig, mer eller mindre bevisst skyver vanskelighetene fra oss, simpelthen lar dem ligge. Lukker

vi øynene for den menneskelige, den religiøse og kirkelige krise vi står midt oppe i og som går i dypet?

Kan det være av pastorale grunner det fra teologenes side ikke er blitt orientert om Hans Küngs siste bok. —

Aldri tror jeg en omgåelse av vanskelighetene kan føre frem og sålenge troen på Kirkens Herre og ved Ham på Kirken er levende, er der ingen fare ved tvilens brodd, for eks. angående dogmet om pavens ufeilbarhet. Jeg tror vi har svært meget å lære av professor Küngs innstilling til problemene, til sannheten, til alvorret og derfor også til kristendom. Han respekterer andres mening og innser at han kan ta feil — noe den romersk katolske Kirke ofte synes å ha sin stor møyne med.

Gjennom Küngs bok kan katolikker få et innblikk i hva problemene virkelig dreier seg om når det gjelder

uenigheten om pavedømmet. Om man er enig eller uenig med teologen, så skulle jeg tro at alle ved lesning av boken vil kunne få en riktigere bakgrunn for sine synsmåter og tanker omkring dette tema, for hans fremstilling er klar. Det er å håpe at Unfehlbar? — Eine Anfrage, vil bli lest av mange katolikker, også av Küngs avgjorte motstandere — jeg tror det vil være til beste for oss alle og for den Kirke vi er tilknyttet.

Wahrhaftigkeit, 1968, Herder Verlag. Fransk utgave: Etre Vrai 1968, Desclée de Brouwer. Unfehlbar? Eine Anfrage, Benziger Verlag 1970. Einsiedeln. Fransk utgave Infaillible? Une Interpellation, Desclée de Brouwer. Amerikansk utgave: Infallible? An inquiry, Doubleday. Muligens også en engelsk utgave.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

Jens J. Andersen

TØYENGT. 2. Oslo

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Gladsvet 23, Grefsen

Tlf. 21 18 32

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S

ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8

Tlf. 23 02 40

SØREN HANSEN

Kolonialforretning

Langes gt. 6 - Oslo

Telefon 20 37 24

Byggevarer - Beslag - Ovner

Verktøy - Fliser - Linolium

Tapeter - Farvehandlvarer

Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo

Sentralbord 41 77 30

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
For sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

ØVRE SLOTISGATE 8, OSLO

KRIGEREN

Den åpner utrolig, denne filmen, med verdens største Stars and Stripes — hele bredlerretets flate. Frem mot tilskueren, til dundrende marsjtoner, kommer en over-dekorert general i stålhjelm, og med flagget som bakgrunn holder han tale til oss, rett i hvitøyet, som om vi skulle ut og sloss alle sammen under hans kommando. Som han sier: Dø for sitt land? Tøv! Poenget er å få *fienden* til å dø, for *sitt* land! Bare at general *George S. Patton*, en av amerikanernes ledende panserstrateger under siste verdenskrig, sa det samme adskillig saftigere og grovere. Som *George C. Scott* spiller generalen, i *Franklin J. Schaffners* film om ham, får vi møte den profesjonelle krigeren i helfigur. Utlevert, så en ser seg om etter psykiateren, men også i lange sekvenser beundret og idealisert. At han var «sammensatt» er en banalitet, dersom det fastslår hva alle mennesker er: En blanding av godt og ondt. Patton var trolig tvert om av de mer helskårne — soldat, og bare dét.

«Patton» er noe mer enn en ny amerikansk krigsfilm, av dem som det har vært så altfor mange av. Den er et forsøk på biografi og sjelegranskning, overfor en mann hvis begavelse og lidenskap var krigen, og som ble brukt og utfoldet seg maksimalt, da det var krigen det gjaldt. Folk av det eldre slektledd, som husker hvordan det var å sitte hjelpeløst og okkupert og flytte knappenåls-flagg på et kart og bare håpe, bør visst også huske dette: I de dagene kunne ikke Patton og hans fagfeller bli ville og profesjonelle nok. Det er dette *fredsmøte* med krigeren som vekker mildt sagt blandede følelser. Så blannede, at det virker som om filmskaperen selv forvirres, og vakler i selve sin intensjon, vi skal visst både avsky og beundre. Et amerikansk nyhetsmagasin har gjentatte ganger ymtet om at «Patton» for tiden er selveste Presidentens yndlingsfilm, han får den fremvist igjen og igjen. Den setter en og annen tanke i sving — det blir tve-tydig og skremmende dét også.

George C. Scott's spill i hovedrollen er en nevrotisk begavet og intens presta-

sjon. Scotts harde, snerrende spillestil og kalde intelligens gir skikkelsen en nifs kraft — den ble da også belønnet med årets «Oscar» — premie til beste skuespiller. Den utmerkelsen avviste forresten Scott med forakt — han var visst ennå ikke helt ute av general-rollen. Filmen rommer alle de viktigste begivenhetene som var knyttet til Pattons navn: Invasjonen i Nord-Afrika i 1942 som for Patton var endelig å få spille sjakk med tyskernes marskalk *Rommel* — ren sport. Invasjonen på Sicilia, hvor Patton og britenes *Montgomery* — begge forfengelige feltherrer — sloss om æren, som om det var en speider-tevling, ikke et enormt blodoffer av unge menn og hjelpeløse sivile. Invasjonen i Tyskland, hvor Patton igjen — som i Nord-Afrika — vandrer på gamle slagmarker og føler seg mystisk i slekt med Hannibal og Napoleon, og er lykkelig jo mer det smeller. For dét er han — med lik og ruiner omkring seg, «filosoferer» han for sine kolleger og adjutanter om hvor han elsker dette livet, å få fungere som det kamp-geniet han er.

Det er en uhyggelig tenkt og gjennomført parade-rolle, av de medvirkende skal ellers bare nevnes *Karl Malden* som vennen og kontrasten, den «humaner» generalen *Omar Bradely* og *Michael Bates* som lager et infamt karikatur-portrett av *Montgomery*.

Er det en «anti-krigsfilm»? En undres på om selv han som laget den kan gi svaret. Muligens er det i Scotts veldige autoritet som skuespiller at gåten forblir uløst: Han viser en mann som lever seg totalt ut i sin sjeldne begavelse, det er alltid imponerende. Men begavelsen var altså metodisk ødeleggelse og massedød — som politisk middel. Det er berserkeren i moderne utgave: Rautende og inne-sperret i forskottet når det skulle være fred, løs og farlig og vill når det ikke lenger skulle være dét. Sivilisasjonen holder seg ennå med berserker, det tragiske er at den stadig regner med en dag å få bruk for dem.

brm.

Skaff

St. Olav

en ny

abbonnent

i 1971

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene. Kr. 35 pr. år. Kr. 20 pr. ½ år. Utlandet kr. 40.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.